

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

През последните години брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Враца се движи колебливо, редувайки спад с растеж. През 2016 г. той нараства, въпреки че увеличението ми е двойно по-ниско от средното за страната и достига 9 579 лв. на човек при среден размер от 13 206 лв. на човек в страната. Заплатите и доходите нарастват, но докато доходите в областта изостават значително от средните нива в страната, заплатите нарастват стабилно. През 2016 г. средната годишната брутна заплата в област Враца достига 10 988 лв. (при 11 379 лв. в страната). Нивото на бедност в областта остава сравнително високо и през 2017 година. Населението, живеещо с материални лишения е 39% (при 30% в страната), а това, живеещо под националната линия на бедност – 40% (при 23% в страната).

През 2017 г. икономическата активност в областта нараства след двугодишен спад, но остава значително под средната на страната – 62% при 71% в страната. Нарастването на активността е съпроводено от ръст на заетостта и спад на безработицата в областта, въпреки че и двата показателя остават значително по-неблагоприятни от средните нива в страната. Коефициентът на заетост достига 55% (при 67% в страната), а този на безработица – 11% (при 6% в страната). Понататъшното подобряване на пазара на труда е ограничено и от влошената образователна структура на работната сила. Сред 25-64-годишните жители на областта тези с висше образование са 20% (при 28% в страната), а с основно и по-ниско образование – 24% (при 17% в страната).

Инвестиционната активност в областта е сравнително ниска. В областта работят 35 предприятия на хиляда души от населението при 57 на хиляда души в страната през 2016 година. Разходите на дълготрайни материални активи намаляват за втора поредната година и са значително под относителният им обем в страната. Края на 2016 г. е и третата поредна година на отлив на чужди инвестиции от областта. Те достигат 456 евро на човек от населението при 3 310 евро на човек в страната. Областта се представя сравнително добре по-отношение на усвояването на европейски средства. Към 30 юни 2018 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига 1 765 лв. на човек (при 1 543 лв. на човек в страната), а най-много отново усвояват общините Враца и Мездра.

Гъстотата на пътната и железопътната мрежи в областта е съизмерима със средната в страната. Делът на автомагистралите и първокласните пътища обаче е значително по-нисък – 10% от пътната мрежа при 19% в страната. Това обяснява и лошото състояние на пътищата в областта. През 2017 г. делът на пътната настилка в добро състояние е 22% (при 40% в страната). Достъпът и използването на интернет в област Враца са близки до средните нива за страната.

Усреднените ставки на местните данъци и такси в общините в област Враца са сравнително ниски и през 2018 година. Нещо повече, въпреки всеобщата тенденция в страната, в област Враца няма нито един увеличен местен данък спрямо 2017 година. Ставката върху търговията на дребно в областта е двойно по-ниска от тази в страната. Значително по-ниски са и местните данъци върху превозните средства, прехвърляното на собственост и таксиметровият превоз. По-висока от средната пък е ставката върху недвижимите имоти на юридическите лица.

Самооценките на местната администрация за развитието на електронното правителство и за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ са по-високи от средните за страната и през 2018 година. По-висока от средната остава и оценката на прозрачността на органите на местното самоуправление – 73% при 65% в страната. В рамките на областта най-добре се представя отново община Козлодуй. Областта изостава по отношение на покритието на кадастъра. През 2017 г. кадастралната карта обхваща 13% от територията ѝ (при 37% в страната), а пет от общините в областта все още са с 0%, включени територии в кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Тенденцията за застаряване на населението в страната е валидна и дори по-ясно изразена и в област Враца. Причината за това е какво сравнително ниската раждаемост, така и изселването от областта. През 2017 г. коефициентът на естествен прираст в областта намалява до -12,2‰ (при -6,5‰ в страната), а този на механичен прираст остава сред най-ниските в страната и е -6,3‰. Тези процеси се отразяват силно и на възрастовата структура на населението в областта. През 2017 г. коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това на 0-14 г. достига 177% (при 148% в страната). Враца е сред областите със сравнително нисък дял на градското население – 59% (при 73% в страната), а гъстотата му е двойно по-ниска от средната за страната.

През 2017 г. коефициентът на записване на населението в V-VIII клас в областта се повишава и остава над средния за страната. Делът на второгодниците пък намалява и за първи път от три години е под средния. Намаление през 2016 г. се наблюдава и при делът на отпадналите от основното и средното образование, въпреки че остава сравнително висок. Представянето на учениците от област Враца на зрелостните изпити продължава е по-слабо от средното за страната. Средният успех на матурата по български език и литература през 2018 г. е 4,00 (при 4,24 в страната), а делът на слабите оценки намалява до под 7% (при 6% в страната). Броят на студентите в двата филиала на висши учебни заведения в областта намалява в унисон с намалението в страната.

Относителният брой на общопрактикуващите лекари в област Враца е близък до средния за страната, но специалистите все още не достигат. През 2017 г. на един лекар от водеща специалност отговарят 608 души от населението при един лекар на всеки 529 души в страната. Легловата база в многопрофилните болници в областта също е сравнително ограничена. Тези фактори може да са обяснение за сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни в областта, въпреки че разликата със средните нива в страната не е голяма и през 2017 година.

Натовареността на наказателните съдии в местния окръжен съд е сравнително ниска и през 2017 г., което се отразява и на сравнително бързото правораздаване в областта. Един съдия в областта разглежда средно при 8 дела месечно (при 10 дела на месец на съдия в страната), а делът на висящите дела е 4% (при 9% в страната). Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта през 2017 г. са по-високи от относителния им брой в страната, но разкриваемостта им остава сравнително висока – 59% при 45% в страната.

Сравнително слабата урбанизация на областта вероятно е обяснение за сравнително ниския дял на населението в селища с обществена канализация – 56% при 76% в страната през 2016 година. По-нисък е и делът на населението с достъп до канализация, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води – 51% при 63% в страната. Замърсяването на въздуха с въглероден диоксид е тройно по-ниско от средното за страната. През 2016 г. в атмосферата в областта са изхвърлени 102 тона вредни емисии на кв. км при 281 тона на кв. км в страната. Образуваните битови отпадъци в областта също са значително по-малко – 245 кг на човек за 2016 г. при 406 кг на човек в страната.

Културният живот в областта е слабо интензивен и през 2017 година. Посещенията на кината в областта се увеличават рязко спрямо предходната година, но относителният им брой остава значително под средния за страната – 238 на хиляда души при 778 на хиляда души в страната. Относителният брой на посещенията в театрите остава два пъти по-нисък, а на музеите – пет пъти. Интересът към местните библиотеки също е по-нисък от средния за страната спрямо броя на населението.

Ключови показатели за област Враца

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8 408	9 520	9 305	9 579	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4 108	4 234	4 426	4 547	4 582
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9 383	9 861	10 332	10 988	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	27,1	33,0	37,7	39,9	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	61,3	64,4	61,0	57,9	62,3
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	52,1	52,9	50,3	50,0	55,3
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	14,9	18,1	17,7	13,7	11,1
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	20,4	22,1	21,1	19,2	19,9
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	32	33	34	35	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 625	2 152	1 880	1 789	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	876	781	503	456	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	48,2	38,5	31,1	70,8	64,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	17,9	21,2	15,0	24,6	22,0
Покритие на кадастъра (%)	7,1	7,1	7,1	8,5	13,1

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-10,1	-10,8	-11,3	-10,3	-12,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-7,4	-7,4	-6,9	-9,1	-6,3
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,21	4,30	4,12	4,04	4,14
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	3,6	4,1	7,7	10,8	8,6
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	84,6	85,0	84,4	85,8	91,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,4	88,6	90,8	91,7	91,1
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	227,3	191,0	217,2	219,5	220,0
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	17,5	15,1	15,6	14,0	15,5
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	43,7	51,4	51,1	64,0	58,8
Дял на висящите наказателни дела (%)	3,0	8,1	5,2	4,2	4,1
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	32,4	32,3	51,7	50,5	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	91,4	110,8	110,8	102,2	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	3	17	55	57	238
Посещения в театрите на 1000 души от населението	232	279	229	184	157